

Turku pagasta vēsturiskais apskats

A. Smelcera apkopota hronika

Vēsturiskais apskats *[Turku pag.]*

Zeme jeb "novads", kurā ietilpst tagadējais **Turku pagasts**, pirmoreiz vēstures avotos ir minēta 1348.gadā. Kā tad jāsaprot jēdziens "zeme - novads"?

Ir zināms, ka seno latviešu valstis, piemēram, Jersikas valsts, ir dalījušās zemēs, zemes - pilsnovados, pilsnovadi - pagastos, bet pagasti apvienojuši vairākus ciemus, daudzas viensētas un to teritorijas.

Tā kā "Preiļu zemes" jeb novada senās robežas mums nav zināmas, tad ar jēdzienu „Preiļu zeme” – novads mēs saprotam tagadējo Preiļu rajona teritoriju. Ievērojot to, ka "Preiļu zeme" bija Jersikas valsts, kas pletās no Gaujas krastiem pie Cēsīm valsts ZR līdz Polockas Krievu kņazistei DA un no Tālavas un Atzeles Latgaļu valstīm ziemeļos līdz Lietuvai dienvidos, centrālais novads un tajā atradās valsts galvaspilsēta Jersika, kas atrodas 15-20 km attālumā no mūsu pagasta, tad mūsu zemes jeb Turku pagasta vēsture izprotama un aplūkojama ciešā kopsakarībā ar Jersikas valsts likteņiem. Tagadējās Turku pagasta apdzīvotās vietas ir bijušas vienas no senās Latgaļu valsts Jersikas administratīvi teritoriālajām vienībām.

Livonijas laikā (13.gs. – 1561.g.) šis novads ietilpa Rīgas bīskapijas (arhibīskapijas) Kokneses distrikta (apriņķa) Krustpils draudzē.

Livonijas karā (1558.g.-1583.g.) par Livonijas mantojumu un mūsu teritoriju, cīnījās Krievija, Polija, Lietuva un Zviedrija. Uzvarēja Polija un Lietuva. Pēc Polijas un Lietuvas apvienošanās kopējā Polijas – Lietuvas valstī (1569.g.), kļūvām par apvienotās valsts kopīpašumu: Pārdaugavas Livonijas provinces Daugavpils apriņķi. Pēc Livonijas kara Pārdaugavas Livonijas province tika sadalīta prezidiātos, bet prezidiāti – stārstijās. Preiļu novads ietilpa Cēsu prezidiāta Daugavpils un Rēzeknes stārstijās jeb apriņķos. 1598.gadā prezidiātus pēc Polijas parauga pārdēvēja par vojevodistēm.

1600.gadā sākās Polijas – Zviedrijas karš. Pēc 1660.gadā Olivā parakstītā miera līgumā zemes daļai no Aiviekstes un Pededzes jeb tagadējai Latgalei īsti sākas polonizācija, kas turpinājās līdz 1772.gadam. Šajā laika posmā novadā ieplūda vai arī tika noņemti daudz poļu, baltkrievu un krievu vecticībnieku.

Poļu Vidzeme jeb Latgale, kurā ietilpa arī Turku pagasta teritorija, laika posmā no 1772.g.-1918.g. atrodies krievu jūgā sākotnēji ietilpst Pleskavas guberņas Daugavas provincē, bet no 1777.g. šīs pašas guberņas Daugavpils un Rēzeknes apriņķos, kuri 1778.gadā tika iekļauti Polockas vietniecībā, 1796.g. Baltkrievijas, bet 1802.gadā Vitebskas guberņā. Poļi ar krieviem sacentās novada latviešu pārtautošanā...

Precīzākas ziņas par pašreizējo Turku pagastam piederošo teritoriju atrodamas 16.gadsimta vēsturiskajos dokumentos.

Tā no 1508.gada 26.jūnija senraksta, kas publicēts F.G.Bunģes savāktajā un 1914.g. izdotajā dokumentu krājumā „Līv-Est-und Kurlandisches Urkundenbuch”, varam uzzināt, ka Rīgas arhibīskaps Mihaēls Hildebrands ar šo datumu izlēņo cienījamam Jergenam Līvenam par ilgo dienestu 2,5 arkļus aizlaistas zemes. Izlēņotais zemes gabals atrodas Līvānu teritorijā, Dubnas labajā krastā. 1517.gada

4.septembrī Rīgas arhibīskaps Jaspers Linde vēl izlēno Jurgenam Līvenam papildus 1,5 arkļus lielo Kusiņu zemi.

1597.gada 6.februārī brāļi Vilhelms un Filips Līveni pārdevuši Krustpils muižas īpašniekam baronam Nikolajam Korfam savu tēva muižu- Līvānu muižu. Līveni sevi uzskata par Turaīdas apgabala Lībiešu valdnieka Kaupo pēctečiem. Ir zināms, ka pēc pāriešanas vācu feodāļu pusē un pirms braukšanas uz Romu (1203.gads) pie pāvesta Inocentija III, Kaupo iecelts par Svētās Romas Ķeizārvalsts bruņinieku ar vārdu Līve.

1690.gada 31.jūlijā sastādītajā nodokļu maksātāju sarakstā teikts, ka Krustpils un Līvānu muižas ar pusmuižām un 67 apdzīvotām vietām pieder Nikolajam Korfam. 1920. gadā Nikolajam Korfam piederošā zeme, tai skaitā arī Jaunāmuiža, kas atrodas Turku pagastā, tiek izdalīta Lāčplēša kara ordeņa īpašniekiem un Latvijas brīvvalsts atbrīvošanas cīņu dalībniekiem.

Kad Daugavpils aprinķa Līvānu pagasts tika sadalīts četros novados, tagadējā Turku pagasta teritorija atradās vienā no trim novadiem - Jaunāsmuižas novadā.

Visas pagasta saimniecības bija iedalītas desmitēs, kuras apkalpoja desmitnieki, šos pienākumus pēc kārtas kļaušu kārtībā izpildīja visi desmities lauksaimnieki. Līvānu krājaizdevumu sabiedrību, kas Līvānos uzturēja un vadīja līnu pieņemšanas punktus, izplatīja žurnālus, kalendārus, grāmatas par lauksaimniecību no tās dibināšanas dienas 1910.g., līdz komunistu okupācijai 1940.g., vadīja Andrejs Veigurs no tagadējiem Turku pagasta Veiguriem.

Pirmie mājturības kursi, kurus organizēja Līvānu lauksaimniecības biedrība, tikuši sarīkoti Dabaru sādžā, otrie- Zundānu pamatskolā, trešie -Gruguļu sādžā. Kursu noslēguma svinīgajā aktā Zundānu pamatskolā piedalījies arī Latgales lauksaimnieku biedrību savienības vadītājs Jezups Kindzuļš. Kursu apmeklētājam katru dienu vajadzējis sagatavot 2-3 paraugmaltītes.

Pirmā piensaimnieku sabiedrība,, Turība,, dibināta 1924.gadā Siltos Govortīnes Zundānos ar krejošanas punktiem Turku un Gruguļu sādžā. Pēc modernas pienotavas izbūves netālu no Līvāniem, kuras izbūve izmaksāja 72000 Ls, Zundānos palika tikai krejošanas punkts.

Lopu pārraudzības darbā, kas atjaunojās 1923.gadā, pagasta lopkopības attīstībā iesaistījās Turku un Gruguļu sādžas, Spēlesķeiru, Kucenķeiru un Zundānu sādžu lauksaimnieki. Viņiem bija savs lopkopības instruktors - pārraugš, tika izveidotas sugas lopu vaislas stacijas, novietojot pie lauksaimniekiem sugas govīs un buļļus. Tika organizēti lopkopības un piensaimniecības kursi. Priekšzīmīgākie saimnieki - Ignats Dabars, Antons Kucenķeiris, Leišupu, Gruguļu, Švirkstu, Lāču, Veceļu, Aizpuriešu dzimtas pārstāvji.

Līvānu pagasta meliorācijas sabiedrība, veikusi vietējā rakstura meliorācijas darbus, izrokot un iztīrot Kāršenieku un Beirupurvu novadgrāvjus. Darbojusies arī Neretiņas meliorācijas sabiedrība.

Daudzi pagasta jaunieši Latvijas pastāvēšanas laikā ieguva tam laikam atbilstošu vidusskolas un augstskolas izglītību un pašreizējā strādāja pagasta un valsts izveidošanas un attīstības darbā. Kā vienu no pirmajiem latgaliešiem ar augstāko laicīgo izglītību varam minēt tautsaimnieku un skolotāju Izidoru Aizpurieti. Dzimis ap

1876.g. Turku pagasta Aizpuriešos, beidzis Sv.Katrīnas ģimnāziju Pēterburgā (1894.g.) un Pēterburgas Universitātes Tautsaimniecības fakultāti 1909.gadā.

Skolotājs – matemātiķis Izidors Lācis (ap 1880.-1943.) dzimis Turku pagasta Turkos, beidzis Sv.Katrīnas ģimnāziju Pēterburgā un Pēterburgas Universitātes matemātikas fakultāti. Strādājis par skolotāju Pēterburgā. 1917.gadā atgriezies Latvijā un 1918.gadā sācis strādāt Baltinavas ģimnāzijā par direktoru. P.Stučkas režīma laikā, baidotos no vietējo varasvīru draudiem izrēķināties, atgriezies Pēterburgā, kur strādāja par matemātikas skolotāju. Miris bada nāvē Ļeņingradas blokādes laikā.

Matemātiķis, Izidora Lāča brālis, Boleslavs Lācis (1883-ap 1915) dzimis Turku pagasta Turkos, beidzis Sv. Katrīnas ģimnāziju Pēterburgā un Pēterburgas Universitātes matemātikas fakultāti. Pirmā pasaules kara dalībnieks, virsnieks, vairāku ordeņu kavalieris. Miris no holēras armijā Viļņā.

Arhitekts Stanislavs Lācis (ap 1886-1967), dzimis Turku pagasta Turkos (Boleslava un Izidora Lāču brālis). Beidzis Sv. Katrīnas ģimnāziju Pēterburgā un Pēterburgas Universitātes Arhitektūras fakultāti. Pirmajā pasaules kara laikā bijis frontes nocietinājumu būvinženieris. Pēc tam strādājis par inženieri Ļeņingradā, kur arī miris.

Laika periodā no 1928.gada līdz 1941.gadam Līvānu pagasta vecākais bija Ādams Grugulis, kurš pēc patreizējā teritoriālā iedalījuma ir Turku pagasta iedzīvotājs, priekšzīmīgs lauksaimnieks, Pirmā pasaules kara un Latvijas brīvības cīņu dalībnieks, Lāčplēša kara ordeņa, Atzinības Krusta un Aizsargu Nopelnu Krusta kavalieris. 1941.gada 14.jūnijā deportēts uz Krieviju. Miris Vjatlagā.

Turku pagasta Budžos dzimis un vēlāk dzīvojis no Budžu sētas atdalītajā Vanagsalas jeb Vanagsila viensētā Daugavpils apriņķa vecākais Aloizs Budže (Pūrmālīts, Vonogsolīts). Pirmā pasaules kara laikā bijis leitnants, Latvijas brīvības cīņu dalībnieks, Atzinības Krusta kavalieris, apbalvots ar diviem Annas ordeniem un Staņislava ordeni. Latvijas brīvības cīņās par kaujas nopelniem paaugstināts par virsleitnantu, kapteinleitnantu un kapteini, bijis skolotājs, valsts un sabiedriskais darbinieks, ieņēmis vairākus citus amatus pašvaldībās, bijis Saeimas deputāts, Iekšlietu ministra biedrs, Zemkopības ministrs, publicējies daudzos preses izdevumos un rakstu krājumos. 1944.gadā emigrējis uz Vāciju, 1950.gadā uz ASV, 1951.gadā uz Kanādu. Miris un apbedīts Kanādā Toronto.

Par kaujas nopelniem Latvijas atbrīvošanā ar Lāčplēša kara ordeni tika apbalvoti sekojoši Turku pagasta iedzīvotāji :

1. Roberts Škapars (1886.23.12.-1957.5.02.) dzimis Turku pagasta "Gruguļos", vēlāk dzīvojis Turku pagasta "Podniekos", pēc tam Jersikas pagasta "Buceniekos", kur arī miris. Apbedīts Iesalnieku kapos.
2. Eduards Veigurs (1889.18.07.-1974.28.11) dzimis Turku pagasta "Veiguros". Apbedīts Veiguru kapos.
3. Feofans Radionovs (1892.11.03.-1972.) atvaļināts 1921.gada sākumā. Miris Aizkrauklē.
4. Stepanš Cvetkovs (1892.28.01.-1982.6.06.) dzimis Turku pagasta "Cūkuļos", no 1920.gada dzīvoja Rudzātu pagastā, bet no 1978.g. Līvānos, kur arī miris.
5. Jānis Dabars (1894.g.3.03.-1919.08.10.) dzimis Turku pagasta "Dabaros". Kritis pie Tīrīpmuižas Rīgas tuvumā.
6. Pēteris Bandinieks (1896.g.31.12.-) dzimis Turku pagasta "Turkos". 1920.g. tika piešķirta jaunsaimniecība Zasas pagastā, kopš 1930.g. bijis zemkopis Ābeļu pagastā, par turpmāko likteņi ziņu nav.
7. Antons Gedušs (1899.g.05.05.-1953.g.) dzimis Turku pagasta "Gedušos". Pēc otrā pasaules kara kritis kaujā ar čekistiem Kūku pagastā.
8. Pēteris Gedušs (1899.g.-1950.g.) dzimis Turku pagasta "Gedušos". Atvaļināts 1921.g. 28.05. miris un apbedīts Līvānos.
9. Juris Lācis (1900.g.28.08.-1958.g.26.02.) dzimis Turku pagasta "Sproģos". Apbedīts Draudzes kapsētā.
10. Ādams Grugulis (1886.g.18.11.-1942.g.06.05.) dzimis Turku pagasta "Gruguļos". 1941.g.14.06. deportēts uz Krieviju, miris Vjatlagā.

1940.g. 17.Jūnijā Padomju Savienības tanku kolonas pa Daugavpils - Rīgas šoseju plūda uz Rīgu. Pēc sarkanarmiešu apsardzībā veiktajām vietējo izpildkomiteju vēlēšanām, 1940.gadā no 14. līdz 15.jūlijam tika nostiprināta padomju vara. Sākās īpašumu nacionalizācija, Latvijas patriotu aresti, vajāšana, to izsūtīšana un deportēšana uz Krieviju, kas tika atkārtota arī turpmākajos gados.

Apzināti Turku pagasta dzīvi palikušie – represētie iedzīvotāji, kuri atgriezušies :

TEKLA PELŠA, VALIJA KAKTINIECE, PAULĪNA VECELE, ANNA ŠVIRKSTE, KARPS KUZMINS, JĀNIS LIELOKEIRIS-MOČIS, PAULĪNA VOITIŅA, MONIKA GRUGULE, ANNA LIEPMUIŽS –SMELCERE, ALBERTS TURKS, VALĒRIJA STARE, PĒTERIS GRUGULIS, JĀNIS ĀRSMENIEKS, TEKLA MARKOTE -DABARE, PĒTERIS DABARS, FILIMONIJA MĀSĀNE, JURIS VEIGURS, JĀNIS MILTS, RUTA VASARAUDZE, kā arī uz Vācijas darbā izsūtītie : NATĀLIJA SOLOVJOVA, MARIJA JAKOVĻEVA, jo no 1941.g.29.jūnija, sākoties Vācijas -Padomju Savienības karam, pagastu ieņēma vācu armija. Smags bija šis okupācijas laiks. Pagasta saimniecības tika pakļautas vācu armijas vajadzību apmierināšanai.

1944.g.augusta sākumā sarkanās armijas daļas ieņēma Turku pagasta teritoriju. Kaujas Steķu silā un virzienā uz Mežāri, kuras ilga tikai dažas dienas, bija niknas un asiņainas. Steķu sila Brāļu kapos guldi 4 zināmi un 4 nezināmi padomju karavīri.

Lielākais karavīru skaits apglabāts tuvāk esošajos Rudzātu un Mežāres padomju karavīru Brāļu kapos. Kritušo karavīru pārapbedīšana Rudzātu brāļu kapos veikta arī vēlākajos gados. Pēdējais padomju karavīra pārapbedījums no Turku pagasta Saliešu apdzīvotas vietas uz Rudzātu Brāļu kapiem izdarīts 1972.gada 29.novembrī.

Tuvojoties padomju okupācijas karaspēkam, veiksmīgākie, darboties gribošie un spēcīgākie pagasta lauksaimnieki atstāja savas saimniecības un devās svešumā. Tie bija Leišupu, Švirkstu, Dabaru, Robežnieku, Veiguru, Budžu, Gruguļu dzimtu pārstāvji. Šie cilvēki bijuši latgaļu sētu un tautas balsts brīvās Latvijas laikā Latvijā, un, pat atrodoties emigrācijā, viņi vieno kopā paaudzes, kas aizgājušas, kas dzīvo un kas vēl nāks pēc mums.

Turku pagasts izveidots pēc otrā pasaules kara 1945.g. 10.septembrī no agrākā Daugavpils apriņķa Līvānu pagasta ZR daļas, kā arī no Rēzeknes apriņķa Atašienes pagastam piederošajiem Vilkājiem.

1950.gada 1.janvārī tā tika pārdēvēta par Līvānu rajona Turku ciema Darbaļaužu deputātu padomes izpildkomiteju. Izveidojot Krustpils rajonu, no 1959.gada 11.novembra Turki atrodas Krustpils rajona Turku ciema Darbaļaužu deputātu padomes izpildkomitejas pakļautībā, bet no 1962.gada 22.aprīļa, pārdēvējot Krustpils rajonu par Jēkabpils rajonu, atrodas Jēkabpils rajona Turku ciema Darbaļaužu deputātu padomes izpildkomitejas pakļautībā. 1962.gada 18.decembrī, izveidojot Preiļu rajonu, tiek izveidota Preiļu rajona Turku ciema padomes izpildkomiteja, no 1977.gada 7.oktobra - Preiļu rajona Turku ciema Tautas deputātu padomes izpildkomiteja, no 1990.gada 15.februāra - Preiļu rajona Turku pagasta Tautas deputātu padomes izpildkomiteja. 1991.gada 14.jūnijā notika reorganizācija, kuras rezultātā tika izveidota Turku pagasta valde un Tautas deputātu padome. 1994.gada 4.jūnijā izveidojas Turku pagasta padome, kas pastāv arī šobrīd.

1949.gada sākumā tika veidoti un dibināti kolhozi:

Saliešu apdzīvotā vietā - kolhozs	"Liesma",
Gruguļu apdzīvotā vietā -	"Strauts",
Beirupurva apdzīvotā vietā -	"Draudzība",
Turku apdzīvotā vietā -	"Sarkanais Karogs",
Veceļu apdzīvotā vietā -	"Baltika",
Silavu apdzīvotā vietā -	"Sarkanā Ausma",
Aizpuriešu apdzīvotā vietā -	"Līdums",
Veiguru apdzīvotā vietā -	"Daugava",
Jaunāsmuižas apdzīvotā vietā -	"Zelta Vārpa",
Zepu apdzīvotā vietā -	"Slava",
Robežnieku apdzīvotajā vietā -	"Zaļā Zeme",
Zundānu apdzīvotajā vietā -	"Brīvais Zemnieks".

Piecdesmitajos gados notiek šo mazo kolhozu apvienošanās :

Grugulēs paliek kolhozs	"Strauts",
Turkos -	"Sarkanais Karogs",
Zundānos -	"Brīvais Zemnieks",
Jaunāsmuižā -	"Zelta Vārpa".

Sešdesmitajos gados, apvienojoties kolhoziem "Strauts" un "Sarkanais Karogs", izveidojas kolhozs "Nereta", bet septiņdesmitajos gados, apvienojoties kolhoziem "Zelta Vārpa" un "Brīvais Zemnieks", izveidojas kolhozs "Zelta Vārpa". Pēdējā apvienošanās notiek 1977.gada 8.februārī, apvienojoties kolhoziem "Zelta Vārpa" un "Nereta". Izveidojas kolhozs "Zelta Vārpa", kurš pastāvēja līdz 1994.gada martam.

Turku ciema padome

No 1946.gada par ciema padomes priekšsēdētāju strādāja Benedikts Lācis, vietnieks Izidors Zvirbulis, sekretārs Ignats Turkupolis, bet kopš 1948.gada 10.maija – Antons Peisenieks.

Par deputātiem 1948.gadā ievēlēti : Juris Grebītājs, Benedikts Lācis, Konstance Gruguls, Izidors Zvirbulis, Jānis Driksnis, Ignats Turkupolis, Anna Bogdanova, Hranidijs Ivanovs.

Kopš 1950.gada priekšsēdētāja pienākumus pildīja Feolicija Kuzmina. Par vietniekiem Donats Valainis un Ivans Golubovs Daniela d. Sekretāra pienākumus pildīja Marija Turkupole Jura m. Sagādes aģents Boļšakovs. Deputātu sastāvā ievēlēti: G.V.Cvetkovs, A.J.Turkupolis, D.J.Valainis, H.I.Lācis, M.J.Turkupole, F.A.Kuzmina, G.M.Ivanovs, P.A.Vārpsalietis, I.K.Martinova.

1954.gada jūnija mēnesī tiek likvidēta Zepu ciema padome, izveidojot vienu Turku ciema darbaļaužu deputātu padomi, kuras priekšsēdētājs ir Ivans Romanovs, sekretāre Ārija Svilpe, bet deputāti ir: Ivans Romanovs, Ārija Svilpe, Gabriels Cvetkovs, Pēteris Vārpsalietis, Marija Turkupole, Lukerija Martinova, Donats Valainis, Antons Turkupolis, Helēna Lāce, Gavrils Ivanovs, Feolicija Kuzmina, Eduards Kaupernieks, Jūlija Lāce, Pēteris Bogdanovs, Paulīna Zundāne.

1955.gada 8.martā Turku ciema padomes priekšsēdētāja pienākumus pilda Pēteris Polikarpovs, vietnieki Gabrilis Cvetkovs, sekretāre – Ārija Svilpe.

1957.gada 20. martā par priekšsēdētāja vietnieku ievēlēts Jānis Kāršenieks Jura d, sekretāra pienākumus no 1958.gada 21.marta izpilda Eleonora Iesalniece, bet no 1958.gada oktobra par sekretāri tiek ievēlēta Emīlija Liepniece.

1959.gada 23.janvārī par Turku ciema priekšsēdētāju ievēlēta Eleonora Iesalniece, par vietnieku Jānis Gedušs un sekretāre Emīlija Liepniece, bet no 1959. gada 15.jūlija par sekretāres vietas izpildītāju tiek ievēlēta Anna Bogdanova Donata m.

1961.gada 3. janvārī par priekšsēdētāja vietas izpildītāju tiek iecelts Vasilis Kuzmins Antona d.

Kopš 1945.gada tagadējā pagasta teritorija bija sadalīta divās ciema padomēs : Zepu un Turku ciema padomēs.

Zepu ciema padome

Kopš dibināšanas par priekšsēdētāju strādāja Varlapijs Puriškevičs, sekretāre Rozālija Markote, par pilnvarotajiem /desmitniekiem/ izpildkomitejas darbā piedalās: Antons Ārsmeniek, Jānis Ancāns, Kārlis Babris, Ignats Zeps, Voldemārs Kalniņš, Pēteris Markots, Roberts Kārklīšs, Alvīne Lāce, Veronika Briška, Juris Ancāns, Kirjans Martinovs, J.Švirksts, Juris Silavs, K.Strods un kā sagādes aģents Gabrilis Cvetkovs.

1950.gadā kā Zepu ciema padomes deputāti darbojas : Kārlis Babris, Antons Ārsmeniek, Ignats Zeps, Juris Silavs, Kirjans Martinovs, Varlapijs Puriškevičs, Rozālija Markote, Roberts Kārklīšs, Gabrilis Cvetkovs. No 1950.gada 9.jūnija par Zepu ciema padomes sekretāri strādā - Ārija Svilpe, bet par ciema padomes priekšsēdētāju no 1950.gada 20.novembra – Ignats Zeps un par priekšsēdētāja vietniekiem Jānis Mežāks Jāņa d. un Pēteris Bogdanovs Semjona d.

1951.gadā deputātu pienākumus pilda Ignats Zeps, Ārija Svilpe, Pēteris Bogdanovs, Kirjans Martinovs, Veronika Briška, Jānis Mežāks, Kārlis Babris.

1953.gada 7.martā par Zepu ciema padomes deputātiem ievēlēti : Paulīna Zundāne, Jūlija Lāce, Eduards Kaupernieks, Pēteris Bogdanovs, Ivans Romanovs, Izidors Siladieviņš, Anna Aizpuriete Jāņa m, Anna Aizpuriete Ādama m, Ārija Svilpe.

1953.gada 20.maijā par Zepu ciema priekšsēdētāju tiek ievēlēts Ivans Romanovs, un par priekšsēdētāja vietniekiem Pēteris Bogdanovs un Izidors Siladieviņš.

1953.gada 2.septembrī par Zepu ciema sekretāres vietas izpildītāju ieceļ Annu Aizpurieti Ādama m., bet no 1953.gada 14.septembra ar ārkārtas padomes sēdes lēmumu par sekretāri tiek ievēlēta Jūlija Lāce Izidora m.

1961.gada 24.martā par Turku ciema priekšsēdētāju tiek ievēlēta Lonija Kotāne, vietnieks - Jānis Gedušs un sekretāre Anna Bogdanova. 1961.gada 28.novembrī par sekretāri tiek ievēlēta Zelma Lāčkāja.

1963.gada 9.marta vēlēšanās par Turku ciema priekšsēdētāju tiek ievēlēts Jānis Kāršenieks, sekretāre - Zelma Lāčkāja un no 1964.gada 7.februāra Veronika Saliete.

1969.gada marta mēnesī par priekšsēdētāja vietniekiem tiek iecelti - Vladislavs Taranda un Pēteris Driksna, bet par sekretāri - Marija Turkupole Andreja m. No 1970.gada decembra mēneša sekretāres pienākumus izpilda Anna Škapare, no 1971.gada 2.jūnija atkārtoti sekretāra pienākumus pilda Marija Turkupole un no 1971. gada 31.augusta atkal Anna Škapare, bet no 1973.gada 20.aprīļa sekretāre - Astrīda Leišupe.

1973.gada 27.jūnijā par Turku ciema padomes priekšsēdētāju tiek ievēlēts Pēteris Stikāns un vietnieku pienākumus izpilda Vladimirs Kulakovs, Jānis Kāršenieks, Vladislavs Valters, sekretāre Astrīda Jermanova / Leišupe/.

1982.gada 28.jūnijā par Turku ciema padomes priekšsēdētāju tiek ievēlēta Astrīda Jermanova, vietniekiem - Pēteris Stikāns, Vladimirs Kulakovs, sekretāre Zinaida Māsāne bet no 1985.gada 23.decembra sekretāre - Anna Jančevska.

No 1986.gada 1.septembra par Turku ciema padomes priekšsēdētāju ievēlēts Aivars Smelcers, vietnieku Pēteris Stikāns Vladimirs Kulakovs, Juris Broņka, sekretāre - Valentīna Māsāne., bet no 1988.gada 30. jūnija par sekretāri ievēlēta Viktorija Vilcāne.

Saskaņā ar tajā laikā spēkā esošo likumdošanu 1991.gada 14.jūnijā tika izveidota pagasta valde un pagasta padome. Par pagasta padomes priekšsēdētāju tika ievēlēts Vladimirs Kulakovs, sekretāre - Valija Kakteniece, bet par pagasta valdes priekšsēdētāju Aivars Smelcers.

1994.gada 4.jūnijā augstākminētās pašvaldības iestādes tiek apvienotas izveidojot Turku pagasta padomi.

2000.gada 3.janvārī pamatojoties uz LR Ministru Kabineta Noteikumiem Nr. 411 no

1999.gada 24.decembra. apvienojot Līvānu pilsētu, Rožupes un Turku pagastu tiek izveidota Līvānu novada dome : Par priekšsēdētāju ievēlot Visvaldi Gercānu, bet par vietniekiem Viktoru Kūku un Aivaru Smelceru.

Turku nosaukums cēlies no tā, ka 18.gadsimtā Krievu –Turku kara laikā šajā apvidū tika izvietoti turku kara gūstekņi, ievainotie un slimie.

No 17. gadsimta beigām līdz 20.gadsimta sākumam Krievija un Turcija (Osmanu impērija) bija savā starpā nesamierināmi ienaidnieki. Tolaik Latvija bija Krievijas impērijas sastāvdaļa, tāpēc arī mūsu tautai nācās pārdzīvot arī šos karus. Viens no pēdējiem un niknākajiem starp abām valstīm norisinājās 1877 – 1878.gadā. Tas atstāja visai jūtamas pēdas tautas vēsturiskajā atmiņā un vēl vairākus gadu desmitus pēc kara beigām par to runāja vietējie.

Karā kā jau karā ir kritušie, ievainotie un pats par sevi saprotams arī karagūstekņi. Sagūstītos turkus izvietoja visā Krievijas impērijā, tajā skaitā arī tagadējos Turkos. Turkus īpaši neapsargāja, jo kā gan no Latvijas var aizbēgt uz Turciju un viņi varēja brīvi staigāt pa teritoriju, bet tie kuriem bija nauda – arī iepirkties. Un laikam jau tie karstasinīgie ir sasvātojušies ar tām skaistajām Latgales meičām, ieskatoties viņu skaistajās, zilajās acīs tik dziļi līdz radās kopējie sapņi, dzīves ceļi un varbūt arī kopējie uzvārdi Turki, Turkupoli.

Vārdu „Turki” izrunā ar īso vai garo „u”, visvairāk jau ar īso.

Tagadējā Turku pagasta teritorija piederējusi Krustpils muižniekam vācu baronam Nikolajam Korfam, savukārt zemes uzraudzību, rentes līgumus un maksājumus veica barona ieceltie pilnvarotie muižkungi. Arī Turku pagasta teritorijā atradās šāda muiža – „Jaunāmuiža”

Pēc 1920.gada, kad sākās muižu zemju sadalīšana Latvijas Neatkarības brīvības cīņtājiem tās īpašumi nonāca šo cīņtāju īpašumā. Zemju dalīšana notika izlozes veidā – velkot lozes. Arī paša muižas ēka un saimniecības ēkas ar tiem piegulošiem zemes gabaliem tika sadalīta. Sakarā ar to, ka Lielā Tēvijas kara laikā Jaunās muižas pļavās atradās vācu karu pēka lidlauks, muižas pagrabā izvietota ieroču glabātuve, atgriežoties padomju karaspēkam 1944.gadā šī apkārtnē tika intensīvi spridzināta, muižas ēkas iznīcinātas pilnībā, saimniecības ēkas daļēji. Uz šo bijušo ēku pamatiem šobrīd uzbūvētas jauno mantinieku saimniecībās nepieciešamās ēkas. Saglabājusies grava, kas ir bijušais muižas dīķis. Nozīmīga ir šī vieta arī ar to, ka 1938.gadā Kārlis Ulmanis piedaloties Līvānu pienotavas atklāšanā un apmeklējot priekšzīmīgāko lauksaimnieku saimniecības, arī Ignatu Dabara kokaudzētavu, kas atradās ceļa otrajā pusē, šī dīķa krastā, iestādījis ozolu, osi un liepu. Diemžēl līdz mūsdienām ir saglabāties tikai ozols. Līvānu pienotavas ēkas saglabājušās un šobrīd pieder Preiļu rajona patērētāju biedrībai. Ignata Dabara kokaudzētava likvidēta 1945.gadā ābeles izstādot gar pagasta un valsts nozīmes ceļa nomalēm. Pats saimnieks 1944.gadā baidoties no represijām izbraucis uz ārzemēm.

Līdz 1945.gada 10.septembrim, kad izveidoja tagadējo Turku pagastu atradāmies Daugavpils apriņķa Līvānu pagastā, kurš bijis sadalīts četros novados:Jaunās muižas, Līvānu, Rožupes, Jersikas. No šī Līvānu pagasta ziemeļrietumu daļas – (Jaunās muižas novada) un bijušā Rēzeknes apriņķa Atašienes pagasta Vilkājiem tika izveidots šobrīd esošais pagasts, kurš savukārt sadalījās Turku un Zepu ciema padomēs, no kurām Turku ciema padome atradās Turkos - Lāča Ādama ēkās. Zepu ciema padome –Zepos, Leopolda Bērziņa mājās.

Pagasta kopplatība – 11944 ha

lauksaimniecībā izmantojamā zeme – 4962 ha

meži -4305 ha

krūmāji-202 ha

purvi-1415 ha

zem ūdeņiem zeme- 258 ha

zem ēkām un pagalmiem zeme- 120 ha

zem ceļiem zeme -198 ha

No lauksaimniecībā izmantojamām zemēm 51% ir meliorētas. Augsne pārsvarā sastāv no vieglas mālsmiltis smilšmāliem. Labāk drenētajās vietās izplatītas vidēji podzolētās augsnes. Zemes vidējais novērtējums ir 37 balles. Pēc iedzīvotāju skaita Turku pagasts pieder pie nelielajiem pagastiem kur iedzīvotāju skaits ir 1055 cilvēki. Iedzīvotāju blīvums ir krietni mazāks par vidējo Latvijā. Latvijā vidēji 18,6, Preiļu rajonā 11, bet Turku pagastā 9 cilvēki uz vienu kvadrātkilometru.

Darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars Turku pagastā ir 48,1 %, Preiļu rajonā 48,7 %, Latvijā 52,5 %.

2000.gada 1.janvārī Turku pagastā bija 27% bezdarbnieku un tas ir lielākais bezdarbnieku īpatsvars rajonā.

Tas arī bija viens no argumentiem par celulozes rūpnīcas celtniecības iespējām Turku pagasta „Dobronā” uz robežas ar Jēkabpils rajona Vīpes pagastu..

Pilnīgi ģeoloģisko un ekoloģisko pārbaužu rezultātā kopumā vēl nav zināmu, taču celtniecībai izvēlēta vieta iespējamiem investoriem, kuri izveidojuši kopējo akciju kompāniju „Baltic Pulp” no Latvijas 33%, Somijas „Mesolito” 34%, Zviedrijas „Sodra” 33% ir patikusi un viņi ir gatavi ieguldīt finansu līdzekļus rūpnīcas celtniecībā un šīs apkārtnes infrastruktūras attīstībā. Rūpnīcas jauda 600 tūkstoši tonnu celulozes gadā. Rūpnīcā tiks nodarbināti 700 strādājošie, bet pieskaitot visu apkalpojošo sfēru, radīsies papildus 10-12 tūkstoši darba vietu. Mežsaimnieciskā skatījumā rūpnīca atrisinātu arī kopšanas un sanitārajās cirtēs radušās koksnes izmantošanas problēmas. Kopējais investīciju apjoms 900 miljoni ASV dolāru, pārstrādās 3 miljoni kubikmetru koksnes gadā, kur Latvija garantē 40% piegādi, bet pārējais no Lietuvas, Igaunijas Krievijas.

Preiļu rajona Turku pagasts atrodas Latgalē- Latvijas dienvidaustrumos 160 km no Latvijas galvaspilsētas Rīgas. Pagasta centrs Zundāni atrodas 7 km no Līvāniem un 45 km attālumā no Preiļu rajona centra – Preiļiem. Turku pagasts robežojas ar Līvānu pilsētu (1,7 km), Rožupes pagastu (16,8 km), Rudzētu pagastu (2 km), ar Jersikas pagastu (750 m) un Jēkabpils rajona Vīpes pagastu (9 km), Mežāres pagastu 12,8 km), Atašienes pagastu (9,8 km), Dignājas pagastu (6 km), Ābeļu pagastu 730 m). Pagasta teritorijā ir 40 apdzīvotas vietas un lielākās no tām: Jaunsilavas – 190 iedzīvotāji, Turki- 109 iedzīvotāji, Silavas – 82 iedzīvotāji, Grugules- 65 iedzīvotāji. Administratīvais centrs atrodas Zundānos. No iedzīvotāju kopskaita 75 % ir latvieši, 21% krievi, baltkrievi, poļi, ukraiņi. kuru skaitliskais sastāvs ir neliels.

Pagastā darbojas Jaunsilavas pamatskola ar bērnu dārzu, Jaunsilavu un Turku bibliotēka, Zundānu un Turku tautas nami. Iedzīvotājus apkalpo Līvānu un Gavartienes sakaru nodaļas, Turku vecmāšu -feldšeru punkts.

Upes, kas šķērso pagasta teritoriju ir Daugava, tās pieteka Nereta un Neretas pieteka Ataša. Daugavu kā ūdens ceļu tālā pagātnē izmantojuši vikingi, vācu tirgotāji, kam bija liela nozīme pagasta apdzīvoto vietu izveidē. Daugavas baseina „Veiguros” Žīdu grāvja galā atrodas pati zemākā vieta Preiļu rajonā- 80,4 m virs jūras līmeņa, ceļa Rīga-Daugavpils malā piecu kilometru attālumā no Līvāniem, pārējā teritorija vidēji 100 metri virs jūras līmeņa. Veiguru plāvās sastopama viena no retajiem augiem – Jumstiņu gladiola.

Daugavas krastu zona ir iespējama izmantot atpūtai, tūrismam, saglabājot un rūpējoties par tās tīrību, tās krastu sakopšanu. Apsēdīsimies rietā vai saullēktā Daugavas krastos un pavērosim upi, kas mainās saules staros un redzēsīm kā Daugava zied un līdz ar to uzdzied arī tie cilvēki, kas ar savu darbu izceļ Daugavas senlejas burvību, kas stiepjas gar Daugavas labo krastu un autoceļu Rīga- Daugavpils. Turku pagasta Veiguros dzīvo konkursa „Sakoptākais pagasts un sēta Preiļu rajonā skates skaistākā daiļdārza īpašniece Paulīna Lāčkāja. Redzot šo daiļdārzu mēs priecāsimies gan vasarās ziedu bagātībā, gan ziemā mūžzaļo skujuņu skaistumā, kā arī par pašaudzēto ziedu vai sauso ziedu kompozīcijām

Turku pagastā atrodas Māsānu, Silavu, - 12 ha, Garais - 17 ha un Šūmaņu ezeri. Māsānu, Peisenieku, Borovkas-Vanagsila un Gaiņu purvi. Ar 1999.gada Ministru Kabineta Lēmumu Nr.212 Gaiņu purvs apstiprināts kā dabas liegums ar reti sastopamo ainavu – liels klajš augstais purvs bez meža joslas -1113 ha platībā. Regulāri šeit notiek rubeņu riests, ligzdo reti sastopami purva putni – kuitālas, lietuvaiņi, dzeltenie tārtiņi, dzērves.

Turku pagastā darbojas 8 kapsētas: katoļu- Veiguru, Draudzes, Veceļu, Saliešu, Gaiņu, Gruguļu, krievu- Silavu un Veceļu. Pagasta teritorijā atrodas senkapi: Veiguru (Rīgas-Daugavpils ceļa malā) un Lāču (Līvāni – Turki ceļa malā), viduslaiku kapsētas: Zepos (kapu kalniņš Līvāni-Turki ceļa malā) un Zundānos (kapu kalniņš Līvāni-Turki ceļa malā) un Lielā Tēvijas karā kritušo padomju karavīru brāļu kapi (Turki-Rudzāti ceļa malā) kur apbedīti 4 zināmie karavīri: Bezbārdis Vladimirs, Evelsons Meijers, Konevs Grigorijs, Vidjajevs T un 4 nezināmie padomju kareivji.

Republikas nozīmes arheoloģijas piemineklis ir Gedušu (Gavartienes) pilskalns. Dienā pilskalns ir maz pētīts un sīkāku ziņu šobrīd nav. Tas sastāv no trim uzbūrtiem zemes valņiem.

Dabas piemineklis ir Saliešu dižozols (apkārtmērs 7.2 m) pie Ūdrasolu mājām (Turki –Mežāre ceļa malā).un tas ir dižākais atsevišķi augošais ozols Preiļu rajonā. Jāatzīmē arī medņu ligzdošanas biatops – 21,9 ha platībā Līvānu mežniecības teritorijā. Rajona nozīmes vērtējums piešķirts arī divām gobām pie Jāņa Ūdrasola mājām, kuru apkārtmērs ir 3,9 un 3.7 metri, kā arī ozolam pie Paulīnas Grugules mājām, kura apkārtmērs ir 5,4 metri.

1919.gadā pēc lielinieku padzīšanas no Rīgas, atsevišķas sadursmes notika arī Līvānu apkārtnē. Latvijas armijas 1.Valmieras kājnieku pulks 1919.gada jūnijā ieņēma pozīcijas līnijā Atašiene – Trepe – Krustpils – Pļaviņas.

4.jūnijā ar Valmieras pulku nodibināja sakarus kapteiņa Aparnieka vadītais partizānu pulks, kas 5.jūnijā ieņēma Atašienes dzelzceļa staciju, bet 7.jūnijā šī nodaļa – 120 vīri uzbruka Rudzātu muižai. Lielinieki panikā bēg pametot lielgabalus un ložmetējus Tomēr beidzot lielinieku pārspēks ielenca partizānus un pēc sīvas cīņas tie ir spiesti atiet uz Atašieni, zaudējot divdesmit karavīrus un iegūtās trofejas.

Otra kauja notika 14.jūnijā, kad Līvāniem no divām pusēm uzbruka 1.Valmieras pulka 2.bataljons un Cēsu atsevišķais bataljons. Uzbrukumu atsita lielinieku 1.latviešu strēlnieku pulks, kas aizstāvējās stiprās pozīcijās aiz Dubnas upes un Līvānu ziemeļu nomalē. Tā rīcībā bija baterija.

Trešā kauja notika 26-27.augustā kad 4.Valmieras pulka 1.bataljona karavīri uzbruka Līvāniem no ziemeļiem Tos atbalstīja četri vieglie un divi smagie lielgabali un bruņotais vilciens. No ziemeļaustrumiem uzbruka 2.Ventspils pulka četras rotas pabalstītas ar vienu lielgabalu.

Otrā pulka pārējās rotas, viens lielgabals un bruņotais vilciens nodrošināja flangu un aizmuguri Rudzātu – Atašienes līnijā. Frontē no Rudzātiem līdz Līvāniem lielinieki savas pozīcijas aizstāvēja ar latviešu strēlnieku pirmo, otro, trešo pulku kuru rīcībā bija arī trīs baterijas. Tā kā ienaidnieka pusē bija pārspēks un vajadzēja forsēt Dubnās upi, arī šoreiz uzbrukums nesekmējās. Tomēr Daugavās kreisā krastā 3.Jelgavas pulka divi bataljoni 27.-29.augustā padzina pretinieka 31.un 32.pulku no Dunavas – Kaldabruņas līnijas pāri Daugavai. Augusta uzbrukumā Līvāniem zaudēti 12 kritušie un 80 ievainotie.

Ceturtā kauja, kad beidzot 3.Jelgavas pulks ieņēma Līvānus, notika 3.oktobrī. Lai atvilktu pretinieka uzmanību vairāk uz dienvidiem un nepieļautu pievest pa dzelzceļu palīgspēkus no Daugavpils, Jelgavas pulka 3.bataljons rīta agrumā forsēja Daugavu pie Jadvigovas un ieņēma Samugalu, bet ap pusdienu to atspieda piebraukušais lielinieku 32.pulks. Bataljons zaudēja 36 karavīrus. Tomēr lielinieku rezerves bija aizturētas, kas deva iespēju Jelgavas pulka pirmajam bataljonam viegli forsēt Daugavu Dunavas rajonā un virzoties gar dzelzceļu uz ziemeļiem atspiest pretinieku. Pēcpusdienā salauza ienaidnieka pretošanos pie Vucinu ezera un vakarā ieņēma Līvānu dzelzceļa staciju pēc tam arī Līvānus.

Diemžēl Līvānu operācija nebija saskaņota ar virspavēlniecību. Tās plānos nebija saistīt spēku lielinieku frontē, kad Rīgu apdraudēja Bermonts un tāpēc tālāk uzbrukums pret lieliniekiem netika atbalstīts.

Lāčplēša kara ordeņa kavalieri

EDUARDS VEIGURS Ludviga d. - 1.Liepājas kājnieku pulka kareivis.
Dzimis 1889.gadā Līvānu pagasta „Veiguros” zemnieku ģimenē.

Agrāk dienējis krievu armijā 44.Sibīrijas strēlnieku pulkā, kura sastāvā piedalījies arī pirmajā pasaules karā. Latvijas nacionālajā armijā mobilizēts 1919.gada novembrī Līvānos. 1.Liepājas kājnieku pulka rindās piedalījies visās Latgales atbrīvošanas kaujās un izlūku gājienos. 1920.gada 9.maijā izlūku gājienā nonāca dziļi ienaidnieka aizmugurē austrumos no Zilā ezera Latgalē, ar savu apķērību, drošsirdību un aukstasinību rādīdams piemēru kaujas biedriem pirmais metās uz ienaidnieka bateriju, to atņēma un pilnā

1996-200X
11

LĪVĀNU KAUJAS 1919. gada 26. — 27. augusta

Tā kā bija paredzamas cīņas ar Golca-Bermonta spēkiem, tad bija nepieciešami atvilkt dažas vienības no austrumu frontes uz Rīgu. To varēja izdarīt tikai tāda gadījuma, ja, ieņemot izdevīgākas pozīcijas, izdotos Austrum fronti saīsināt. Lai to panāktu, ienaidniekam bija jāatņem Līvānu nocietinātais rajons, jo tas ka ķīlis bija iespiesies mūsu fronte. Uzdevuma veikšanai Valmieras un Cēsu pulkiem 26. augusta vajadzēja uzbrukt un ieņemt Līvānu rajonu. Valmieras pulka komandierim ar savam sešām rotām, ar 1 vieglo (4 lielgabali) un 1 smago bateriju (2 dižgabali), un ar I bruņota vilciena pabalstu bija jāsāk uzbrukums Līvāniem no ziemeļiem un ziemeļaustrumiem plkst. 03.00. Ventspils pulkam ar vienu lielgabalu un II bruņoto vilcienu bija jānodrošina valmieriešu kreisais spāns un aizmugure.

Austrum frontes pavēlnieka sasauktajā apspriedē sakara ar uzbrukumu Līvāniem Valmieras pulka komandieris pltn. Jansons beigas paziņoja, ka viņa pulks uzbrukuma neies, iekams tas nebūs apgādāts ar apaviem un ietērpu. Šāds paziņojums klātesošos apspriedēs dalībniekus pārsteidza. Kad frontes pavēlnieka štāba priekšnieks pltn. Laimiņš ierosināja par radušos stāvokli zinot Armijas virspavēlniekam gen. Simonsōnam un lūgt uzbrukuma pavēli atcelt vai dot Valmieras pulkam citu komandieri, tad pltn. Jansons tomēr solīja uzbrukuma pavēli dot. 23. augusta, trīs dienas pirms paredzēta uzbrukuma Līvāniem, prāvi ienaidnieka spēki uzbruka Valmieras pulka II bataljona pozīcijām ziemeļos no Jaunas muižas. Divu dienu uzbrukumi (23. un 24. augusta) ienaidniekam nedeļa nekā, jo valmierieši ar I bruņota vilciena un artilērijas atbalstu uzbrukumus atsita, nodarot ienaidniekam smagus zaudējumus. Šai atvairies kaujai mūsu spēkus pārgrupēt nebija vajadzīgs, tāpēc paredzētais uzbrukums 26. augusta varēja notikt paredzētāja laika un iepriekš noteiktajā kārtā.

Valmieras pulka II bataljons kpt. Kažociņa vadība uzbruka Līvāniem frontāli abpus Trepes — Līvānu dzelzceļam. Tanī paša laika I bruņotais vilciens, izmantojot rīta miglu, vairākkārt iebruka ienaidnieka novietojuma un nodarīja tam lielus zaudējumus. pirmos mērķus — atsevišķas lauku sētas, piem., Siliņus un Lauciņus — valmierieši ieguva viegli, jo tie bija izdevīgi mērķi bruņotam vilcienam. Arī Jaunas muižas centra aizstāvji ilgi neizturēja bruņota vilciena un vieglas lauku baterijas uguni. Pie Sprogu mājām notika sīva cīņa, jo vējdzirnavas uzstādītie ložmetēji rādīja valmieriešiem zaudējumus. Tikai tad, kad bruņotais vilciens un viegla baterija atklāja uguni tieši uz vējdzirnavām, ienaidnieks Sproģus atstāja.

Jau priekšpusdiena valmieriešu II bataljons pievirzījās pie ienaidnieka galvenajām pozīcijām, kuru priekša bija artilērijas nesašauti dzeloņstieplu aizžogojumi. To priekša rotas ierakās un ne tikvien izturēja ienaidnieka uguni, bet vakara ar bruņota vilciena atbalstu atsita arī ienaidnieka pretuzbrukumu.

I bruņota vilciena kauja šajā uzbrukuma noritēja pilnīgi atklāta pozīcija, apm. 2,5 km gara dzelzceļa posma, kur no trāpījumiem varēja izvairīties vienīgi veiksmīgi manevrējot. Lai izklātu no šī apdraudēta dzelzceļa posma kaut īsai atpūtai un munīcijas sakārtošanai, bija jāpārvar ienaidnieka piešauta pārbrauktuve pie Grantiņiem. Bruņoto vagonu sienas bija vairāki granātu šķembu trāpījumi. Šī kauja I bruņotam vilcienam bija pirmās uguns kristības. Viens kareivis bija ievainots un divi kontuzēti. Mūsu uzbrukuma atkārtojums nakti panākumus nedeļa. 27. augusta ka vilcienam, tā artilērijai novērošanas punkti bija labi noorganizēti; tāpat sakari ar priekšējam rotām, bet uzbrukumam sekmju tomēr nebija.

Ventspils pulka 2. rotai un II bruņotam vilcienam 26. augusta uzbrukuma bija jāaizstāv pozīcijas abpus Krustpils — Rēzeknes dzelzceļam un jādemonstrē Tilta gala virziens. Dzelzceļš no Atašienes līdz Tilta gala stacijai iet pāri atklātam purvam pa augstu uzbērumu, tādēļ bruņotais vilciens bija labs mērķis ienaidnieka artilērijai. Pie Krīževājas ienaidnieks bija noorganizējis tik

spēcīgu sprostuguni, ka II bruņotais vilciens, vairakkārt izmēģinājies, ne 26., ne 27. augusta tālāk netika. 2. rota ierakās pie Krīževājas un II bruņota vilciena uguns aizsardzība sekmīgi atsita vairākus ienaidnieka mēģinājumus to padzīt.

Tā kā Valmieras un Ventspils pulku vienības 26. un 27. augustā uzbrukumos Līvāniem bija cietušas (sabojājušies bija 2 vieglie lielgabali un viena haubice), tad austrumu frontes pavēlnieks lika uzbrukumu pārtraukt un atiet vecajās pozīcijas, ko pulki nakti arī izdarīja.

Pirmajās dienas pēc uzbrukuma pārtraukuma ienaidnieks ļoti nervozēja un bieži izdarīja pastiprinātu izlūkošanu, tāpēc bruņotajam vilcienam nepārtraukti bija jāatrodas tieša frontes tuvumā, lai ar pirmo aicinājumu steigtos palīga. Tādi aicinājumi sekoja bieži, jo kājnieki bija tā pieraduši pie bruņota vilciena atbalsta, ka ar ienaidnieku tie mēģināja vieni tikt gala tikai tad, ja bruņota vilciena nebija „pie rokas” — kad tas bija aizbraucis uz Krustpili vai Līvāniem pēc kurināma un ūdens lokomotīvei vai pēc uztura komandai.

26. un 27. augusta kauju laikā I bruņota vilciena bāze bija Trepes stacija. Turpat I bruņota vilciena komandiera vagona bija iekārtots austrumu frontes pavēlnieka pulkveža Baloža operatīvais štābs.

Sakara ar paredzamo Bermonta uzbrukumu I bruņoto vilcienu 31. augusta izsauca uz Torņakalna staciju. II bruņotais vilciens novietojas Krustpili, un tam bija jāuztur sakari un jāatbalsta ka tas vienības, kuras darbojas gar Krustpils — Līvānu dzelzceļu, tā arī tas, kuras aizstāvējās Krustpils — Tiltas gala dzelzceļa joslā.

Septembri abas dzelzceļa joslas bija mierīgi, II bruņoto vilcienu izsauca reti, parasti lielāku izlūku grupu padzišanai. Atsevišķos gadījumos II bruņotais vilciens, pēc vienošanas ar vieglo bateriju, ieradās Atašiene, lai izraisītu ienaidnieka baterijas uguni un tad kopīgiem spēkiem ienaidnieku padzītu. Saprotams, ja vilcienam kļuva „karsti”, tas atvilkās aizsega. Šāda bruņota vilciena rīcība kājniekiem nepatika, jo artilēristi „vankas” gan saniknojot, bet atmaksa ja saņemot viņiem.

Septembra vidū no Tukuma ieradās Latvijas vācu zemessargi (landesvērs) un ar krietnu vilcināšanos nomainīja Valmieras pulku. Tagad II bruņotajam vilcienam bija jāuzņem sakari un jāatbalsta arī tas landesvēra vienības, kuras darbojas Krustpils — Līvānu dzelzceļa joslā.

3. oktobrī Jelgavas pulks, forsējot Daugavu, uzbruka Līvāniem no dienvidiem. Tanī pat laikā landesvēram ar II bruņoto vilcienu bija jāuzbrūk Līvāniem frontāli. Kaut gan landesvēram bija daudz vairāk artilērijas nekā Valmieras pulkam 26. augusta uzbrukuma, tas tomēr nespēja pārraut fronti un ieņemt Līvānus no ziemeļiem. Tikai tad, kad Jelgavas pulka III bataljons, forsējot Daugavu ieņēma Līvānus no dienvidiem, arī landesvēram atbrīvojās ceļš uz Līvāniem. II bruņotais vilciens nevarēja piedalīties ienaidnieka vajāšanā, jo Līvānu — Jersikas dzelzceļa posms bija stipri sapostīts, ko īsa laika ar bruņota vilciena rīcība esošiem līdzekļiem nevarēja izlabot. II bruņoto vilcienu tagad norīkoja Ventspils pulka atbalstam uz Krustpils — Rēzeknes dzelzceļa, kur notika cīņas par Trošku ceļa mezglu. Ienaidnieku sakāva, un tas atkapās. Turpmāk šinī frontes iecirknī notika tikai sīkas izlūku grupu sadursmes. Arī parejos austruma frontes kaujas iecirkņos bija vērojams ienaidnieka pagurums.

**Līvānu atbrīvošanas kaujās
Par Turku pagasta teritorijas atbrīvošanu piešķirtā Lāčplēša kara ordeņa kavalieri**

Zirnis Kārlis

Andreja d.

1.(4.) Valmieras- kājn. Pulka dižkareivis LKO Nr.1164. Apbal. 1922.g.

Dzimis 1897. g. Lugažu pag. Zemkopja ģimenē. Draudzes skolas izglītība. Pirmā pasaules kara laikā dienējis 6. Tukuma latviešu strēlnieku pulkā. 1916. gada Ziemassvētku kaujās ievainots. 1917. gadā pie Ikšķiles kontuzēts.

Latvijas armijā iesaukts 1919. gada 28. februārī. Piedalījies cīņās pret lieliniekiem un citās Valmieras kājnieku pulka kaujās.

1919. gada 17. augustā Līvānu rajona izlūkgājienā uz Jaunmuižu Zirnis kopā ar 15 kareivjiem devās ienaidnieka aizmugurē un straujā triecienā šo muižu ieņēma, neskatoties uz pārsteigtā ienaidnieka sīvo pretošanos.

Atvaļināts 1922. gada 5. martā. Dzīvojis Pededzes pagastā, pēc tam pārcēlies uz Rīgu, dzelzceļa virskontrolieris. Piešķirta jaunsaimniecība Vitrupes pagasta Ķirbižu muižā. Dzīvojis Lugažu pagasta „Gaidās” kur arī miris 1966.gada 18. septembrī. Apbedīts Lugažu kapos.

IKSENS PĒTERIS
Andreja dēls

4. Valmieras kājn.pulka kareivis. LKO Nr. 1639. Apbalv. 1923.g.

Dzimis 1898.g. 13.janv. Vietalvas-Odzienas pag. Pagastskolās izglītība. Zemkopis.

Latvijas armijā iestājies brīvprātīgi 1919. g. 17. jūn., piedalījies kaujās pret lieliniekiem Latgalē, kā arī citās Valmieras kājn. pulka cīņās.

1919. g. 22. jūn. Turku (Lotju) sādžā pie Līvāniem kaujā ar lieliniekiem I. pirmais ielauzās sādžā un lielā mērā sekmēja tās ieņemšanu, frontes stāvokļa atjaunošanu.

Atvaļināts 1921. g. 20. apr. Lauksaimnieks Odzienas pag. Dambīšos. 1949. g. martā izsūtīts uz Tomskas apg., atgriezies 1958. g. Miris 1968.g. martā. Apbedīts Vietalvas kapos.

Četrdesmitie gadi līdz ar padomju varas nostiprināšanos, bija traģisku notikumu laiks daudziem pagasta iedzīvotājiem. Neizmērojamas ir bijušas ciešanas, represēto šaušmas, pārdzīvojumi, kad pa nakts melnumu viņi tika aizvesti no mājām. Daži pagasta iedzīvotāji pazuda no Turku pagasta uz visiem laikiem jau 1941.gadā.

1941.gada 14.jūnijā tika izsūtīta Līvānu pagasta vecākā Ādama Gruguļa / miris izsūtījumā Vjatlagā / ģimene uz Krasnojarskas apgabala Tasejevas rajonu t.sk. Ieva Grugule / mirusi izsūtījumā / , meita Ruta Grugule / Vasaraudze / atgriezusies 7.06.1957./, dēls Vitālijs Grugulis / atgriezies 7.06.1957. / miris 1987.gadā, kuri dzīvoja esošajā Turku pagasta teritorijā. Sākoties Vācijas – PSRS karam, pagastu ieņēma vācu armija. Pagasta saimniecības tika pakļautas vācu armijas vajadzību apmierināšanai, kuros tika pakļauti daudzi pagasta jaunieši.

Laika periodā no 1942.gada 7.05 – 1945.gada maijam spaidu darbos Hamburgā atradās Natālija Solovjova. No 1942.gada 28. 05 – 1945.gada 4.maijam spaidu darbos Lībekā atradās Marija Jakovļeva.

No 1942.gada 27.maija – 1945.gada 3.maijam Hamburgā atradās Karps Kuzmins. No 1942.gada 22.maija līdz 1942.gada 29.decembrim spaidu darbos Vācijā atradās Tatjana Ivanova un Mefodijs Golubovs.

Vācu armijas dienestā tika iesaukti: Jānis Milts no 1943.gada aprīļa līdz 1944.gada jūlijam par ko savukārt no 1944.gada jūlija līdz 1946.gada janvārim atradās filtrācijas nometnē Mogiļevā. Jānis Grugulis dienests vācu armijā no 1943.gada 7.aprīļa līdz 1944.gada 14.jūnijam un sakarā ar to, no 1944.gada 2.augusta līdz 1946.gada maijam filtrācijas nometnē Kaļiņinā. Miris 2000.gada 2.novembrī.

Jānis Ārsmenieks, dienests vācu armijā no 1943.gada 5.aprīļa līdz 1944.gada 30.jūlijam un filtrācijas nometnē Mogiļevas apgabalā no 1944. gada 30.jūlija līdz 1945.gada decembrim. Alberts Turks – Vācu 15. divīzijas karavīrs. Cīnījies pie Veļikije Lukiem, Opočkas un kā gūsteknis ASV karaspēka zonā. Atradies spaidu darbos Vācijā, Beļģijā. Atjaunojoties padomju varai par darbību nelegālajās pretpadomju organizācijās Daugavpils cietumā no 1945.gada 19.decembra līdz 1946.gada 16.septembrim atradās Anna Aizpuriete.

Ar PSRS IeM Sevišķas apspriedes lēmumu par Dzimtenes nodevību Krasnojarskas novada Konskas pilsētas labošanas darbu nometnē no 1945.gada 23.marta līdz 1949.gada 22.decembrim atradās Jānis Močis- Lielokeiris.

No Madonas apriņķa ārpustiesas kārtā ar VDTK opersektora sankciju par sakariem ar noziedzīgām personām no 1945.gada 20.marta līdz 1946.gada 12.februārim uz Sverdlovskas apgabala Tagillagu tika izsūtīta Valērija Stare.

Par pretpadomju darbību tiesāts un nometinājumā izsūtīts Jāzeps Škapars. 1940.gadā Aglonas ģimnāzijas audzēknis J.Škapars ar VDTK opersektora sankciju tika notiesāts uz 5. gadiem un izsūtīts uz Krasnojarskas apgabala Kanskas pilsētu. Atbrīvots 1946.gadā Savukārt 1950.gadā apcietināts, otro reizi un izsūtīts mūža nometinājumā uz Omskas apgabalu. Atbrīvots pēc Staļina nāves 1954.gadā.

Padomju karaspēkam 1944.gada augusta sākumā Turku pagasta teritoriju atbrīvojot no vācu karaspēka daļai pagasta iedzīvotājiem nācās pildīt kara dienesta pienākumus padomju armijas sastāvā.

Jānis Puntūzis dzimis 1925.gadā, no 1944.gada augusta līdz 1945.gada maijam dienēja 313. strēlnieku divīzijas 1070.strēlnieku pulkā kā ierindnieks.

Andrejs Saliešs dzimis 1916.gadā, no 1944.gada augusta līdz 1945.gada martam kā ierindnieks dienēja 308 strēlnieku divīzijas 323 strēlnieku pulkā.

Jānis Jedušs dzimis 1913.gadā, no 1944.gada augusta līdz 1945.gada martam kā ierindnieks dienēja 43.Latviešu strēlnieku gvardes divīzijas 140.pulkā. Miris 1989.gada 18.aprīlī.

Alberts Stikāns dzimis 1910.gadā, no 1944.gada augusta līdz 1945.gada maijam kā ierindnieks dienēja 205 strēlnieku divīzijas 577 strēlnieku pulkā. Miris 1998.gada 23.martā.

Alberts Māsāns dzimis 1925.gadā, no 1944.gada septembra līdz 1945.gada maijam kā ierindnieks dienēja 200 strēlnieku divīzijas 661. strēlnieku pulkā.

Georgijs Gogoļevs dzimis 1924.gadā no 1944.gada augusta līdz 1945.gada maijam kā ierindnieks dienēja 26 strēlnieku divīzijas 240 strēlnieku pulkā. Miris 1995.gada 23.maijā.

Jānis Turks dzimis 1926.gadā, no 1944.gada oktobra līdz 1945.gada aprīlim kā ierindnieks dienēja 117 strēlnieku divīzijas 240. strēlnieku pulkā.

Antons Vuškārnies dzimis 1914.gadā, no 1944.gada septembra līdz 1945.gada maija mēnesim kā ierindnieks dienēja 308 strēlnieku divīzijas 323 strēlnieku pulkā. Miris 1995.gada 17.maijā.

Pēteris Zundāns Jāņa d. dzimis 1924.gada no 1944. gada decembra līdz 1945.gada maijam kā seržants dienēja 43 Latviešu strēlnieku gvardes divīzijas 123 strēlnieku pulkā. Miris 1980.gada 13.decembrī.

Roberts Saliešs dzimis 1925.gadā no 1945.gada februāra līdz marta mēnesim kā ierindnieks dienēja 47 strēlnieku gvardes divīzijas 140 gvardes strēlnieku pulkā.

Staņislavs Lācis dzimis 1921.gadā no 1945.gada februāra līdz septembra mēnesim kā ierindnieks dienēja 874 Atsevišķajā celtnieku bataljonā.

Donāts Ancāns dzimis 1923.gadā, no 1945.gada aprīļa līdz maija mēnesim kā ierindnieks dienēja 42 gvardes strēlnieku divīzijas 132 strēlnieku pulkā.

Savukārt Pēteris Ūdrasols dzimis 1920.gadā, kā ierindnieks Padomju armijas 43.Latviešu gvardes divīzijas 125 gvardes strēlnieku pulkā dienēja no 1944.gada janvāra līdz 1945.gada februārim. Miris 1979.gada 26.augustā.

Alberts Močis dzimis 1908.gadā, kopš 1944.gada jūlija līdz septembrim dienēja 308. strēlnieku divīzijas 140 rezerves strēlnieku pulkā. Miris 1987.gada 20.septembrī.

Lielajam Tēvijas karam beidzoties, Turku pagastā atgriezās un uz turpmāko dzīvi palika:

Gavrila Ivanovs dzimis 1911.gadā, dienējis padomju armijas 201 strēlnieku divīzijas 122 strēlnieku pulkā no 1941.gada augusta līdz 1943 augustam kā seržants. Miris 1997.gada 27.jūnijā.

Fjodors Lapkalo dzimis 1926.gadā, dienējis padomju armijas Iekšlietu ministrijas karaspēka 152 pulkā no 1944. gada marta līdz 1945.gada maijam kā jefreitors.

Ivans Golubevs dzimis 1914.gadā, dienējis padomju armijas 201 strēlnieku divīzijas 122 strēlnieku pulkā no 1941.gada augusta līdz 1943.gada jūnijam. Miris 1991.gada 6.oktobrī..

Tihans Ivanovs dzimis 1922.gadā, dienējis padomju armijas 13.tankistu brigādē no 1941.gada jūlija līdz 1945.gada aprīlim kā seržants. Miris 1998.gada 21.augustā.

Sergejs Nečajevs dzimis 1925.gadā, dienējis padomju armijas 48.gvardes strēlnieku divīzijas 138 strēlnieku pulkā no 1943.gada oktobra līdz 1945.gada maijam kā ierindnieks.

Aleksejs Černodubs dzimis 1918.gadā, dienējis padomju armijas 503 un 945 aviācijas iznīcinātāju pulkā no 1942.gada februāra līdz 1945.gada maijam kā staršina.

Jānis Aizpurietis dzimis 1910.gadā, dienējis padomju armijas 355 strēlnieku pulka 208 strēlnieku divīzijā no 1944.gada augusta līdz 1945.gada jūnijam. Miris 1996.gada 23.maijā.

Timofejs Radionovs dzimis 1922.gadā, dienējis padomju armijas trešās Baltkrievijas frontes 87 strēlnieku pulkā no 1944.gada augusta līdz 1945.gada augusta mēnesim.

Mihails Radionovs dzimis 1918.gadā, dienējis padomju armijas 222 strēlnieku pulkā no 1940.gada līdz 1945.gada maija mēnesim. Patreiz dzīvo Jēkabpils pilsētā.

Visplašākais represiju apjoms ar cilvēku administratīvu izsūtīšanu notika 1949.gada 25. martā kad no Turku pagasta tika izsūtītas 31. ģimene, jeb kopskaitā 84 cilvēki

Vārds, uzvārds, tēva v.	Dzimš. gads	Mājas no kurienes izsūtīts	Izsūtījumā no kura gada	Nometināšanas vieta	Miris	Atbrīvots
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Lietaunieks Anna Izidora	1908	Grugules	25.03.1949.	Tomskas apg.		16.02.60.
Gruguls Donāts Indriķa	1897.	-----	10.09.1954.	Piškino – Troickas		16.02.60.
Gruguls Vitālijs Donata	1945	-----	25.03.1949.	rajons	7.05.49.	
Grugule Apolonija Jura	1872	-----	25.03.1949	-----	1.11.50.	
Kaktiniece Anna Gabriela	1909	Ārsmenieki	25.03.1949	-----		17.02.60.
Kaktinieks Izidors Ādama	1905	-----	28.07.1953	-----		18.05.60.
Kaktinieks Jānis Izidora	1944	-----	25.03.1943	-----		17.02.60.
Kaktiniece Valija Izidora	1941	-----	25.03.1943	-----		17.02.60.
Čeirs Franciska Andreja	1847	Lielie Keiri	26.03.1949	Omskas apgabals	18.04.49	
Čeirs Skaidrīte Josifa	1945	-----	26.03.1949.	Ļubinskas rajons		19.02.57.
Čeirs Ignats Antona	1913	-----	26.03.1949	-----		19.02.57
Čeirs Jānis Josifa	1944	-----	26.03.1949.	-----		19.02.57.
Močs Juris Antona	1906	-----	26.03.1949	-----		19.02.57
Močs Genovefa Jura	1912	-----	26.03.1949	-----		19.02.57.
Močs Pēteris Jura	1938	-----	26.03.1949	-----		19.02.57.
Silavs Izidors Andreja	1876	Silavas	25.03.1949	Tomskas apgabals		15.04.54
Silavs Franciska Andreja	1886	-----	25.03.1949	Piškino- Troickas		15.04.54
Kārklīņš Arvīds Jura	1924	-----	25.03.1949	rajons		15.04.54.
Kārklīņš Valērija Aleks.	1925	-----	25.03.1949.	-----		15.04.54.
Kārklīņš Ivans Arvīda	1949	-----	25.03.1949	-----		15.04.54
Grugulis Jānis Nikolaja	1881	Salieši	25.03.1949	-----	11.11.51	
Grugulis Pēteris Jāņa	1925	-----	28.03.1949	Omskas apgabals		29.07.57.
				Kaganoviča rajons		
Grugule Monika Jāņa	1925	-----	25.03.1949	Tomskas apgabals		
				Piškino-Troickas r.		29.07.57.

Grugule Ieva Birņa	1872	Salieši	25.03.1949.	Tomskas apgabals:		29.07.57.
Sproģis Francis Konstant.	1900	Turku	25.03.1949	Piškino-Troickas		16.05.56
Sproģis Paulīne Antona	1903	-----	25.03.1949	rajons		16.05.56
Sproģis Roberts Franča	1943	-----	25.03.1949	-----		16.05.56
Peisinieks Jānis Franča	1877	Zundāni	25.03.1949	-----	11.11.51	
Gedušs Paulīne Antona	1895	Jaunāmuiža	25.03.1949	-----		27.05.56
Gedušs Alvīne Antona	1924	-----	25.03.1949	-----		27.05.56
Gedušs Anna Antona	1932	-----	25.03.1949	-----		27.05.56
Gedušs Emīlija Antona	1928	Tilta	25.03.1949.	-----		27.05.56
Gedušs Helēna Antona	1927	Geduši	25.03.1949	-----	11.11.49	
Zeps Tekla Ādama	1896	-----	25.03.1949	-----		27.05.56
Vecels Matilde Pētera	1886	Vanagsils	25.03.1949	-----		26.09.56
Vecels Eduards Jāņa	1913	-----	13.01.1950	-----		26.09.56
Vecels Emīlija Antona	1949	-----	25.03.1949	-----		26.09.56
Grebītājs Paulīne Ignāta	1922	-----	25.03.1949	-----		26.09.56
Kaktenieks Emīlija Jāņa	1916	Spēlesķeiri	25.03.1949	-----		31.03.56
Kaktenieks Anna Donāta	1939	-----	26.03.1949	-----		31.03.56
Kaktenieks Antons Donāta	1945	-----	26.03.1949	-----		31.03.56
Kaktenieks Donāts Ādama	1910	-----	26.03.1949	-----		31.03.56
Kaktenieks Franciska Ant	1908	-----	26.03.1949	-----		31.03.56
Kaktenieks Vera Pētera	1874	-----	26.03.1949	-----		31.03.56
Markots - Muktiņš	1897	Silavas	25.03.1949	Tomskas apgabals		12.09.56
Jūlija Antona				Piškino-Troickas r		
Markots Antons Staņislav	1889	-----	25.03.1949	-----		12.09.56
Markote Emīlija Antona	1935	-----	25.03.1949	-----		12.09.56
Veigurs Antons Jāzepa	1886	Veiguri	25.03.1949	-----		10.07.56
Veigure Paulīna Jēkaba	1886	-----	25.03.1949	-----		10.07.56
Veigurs Juris Antona	1931	-----	28.03.1949	-----		10.07.56
Veigure Marta Antona	1925	-----	25.03.1949	-----		10.07.56
Gruguls Izidors Pētera	1884	Grugules	26.03.1949	-----		18.09.54
Vecelis Jānis Andreja	1896	-----	25.03.1949	-----		26.02.57
Vecele Marija Jāņa	1948	-----	25.03.1949	-----		26.02.57.
Zvirbule Anna Pētera	1919	-----	25.03.1949	-----		26.02.57
Švirksts Izidors Jāņa	1901	Smelcēja	25.03.1949	-----		24.07.56
Švirksts Anna Jāņa	1915	-----	25.03.1949	-----		24.07.56
Švirksts Juris Izidora	1935	-----	25.03.1949	-----		20.08.56
Lācis Ādams Ādama	1932	Turki	25.03.1949	-----		18.12.54
Vucenlīdzāns Aloīzs Leon	1883	Silavas	25.03.1949	-----	17.07.56	
Vucenlīdzāns Ieva Jēkaba	1878	-----	25.03.1949	-----		19.06.56
Markots - Dabars Tekla D.	1914	-----	25.03.1949	-----		19.06.56
Dabars Anna Jāzepa	1948	-----	25.03.1949	-----		19.06.56
Dabars Pēteris Jāzepa	1943	--	25.03.1949	-----		19.06.56
Skrūzmans Felicita Kazim	1904	Zaļassala	25.03.1949	-----		09.07.56
Skrūzmans Izidors Aleks.	1902	-----	25.03.1949	-----		09.07.56
Skrūzmans Alberts Izidora	1944	-----	25.03.1949	-----		09.07.56.
Skrūzmans Jānis Izidora	1928	-----	25.03.1949	-----		09.07.56
Skrūzmans Filimonija Izid	1940	-----	25.03.1949	-----		09.07.56

Skrūzmans Marija Izidora	1937	Zaļāssala	25.03.1949	Tomskas apgabals		09.07.56
Skrūzmans Paulīna Izidora	1938	-----	25.03.1949	Piškino-Troickas.		09.07.56
Liepnieks Donats Jāzeps	1901	Turki	25.03.1949	rajons		29.12.56
Liepnieks Marta Andreja	1908	-----	11.11.1950	-----		29.12.56
Liepnieks Zigfrīds Jāņa	1935	-----	25.03.1949	-----		29.12.56
Vuškārnies Izidors Sīmaa	1880	Vuškārnies	25.03.1949	-----		07.08.56
Vuškārnies Rozālija Miķ	1876	-----	25.03.1949	-----		07.08.56
Vuškārnies Antons Izid.	1914	-----	25.03.1949	-----		07.08.56
Vuškārnies Anna Izidora	1914	-----	25.03.1949	-- -----		07.08.56
Vasaraudzis Benedikts An	1889	Vanagsils	25.03.1949	-----		12.02.60
Vasaraudze Agate Mārtiņa	1891	-----	25.03.1949	-- -----		17.02.60
Vasaraudzis Aloīzs Bened	1925	-----	25.03.1949	-----		12.02.60
Vasaraudzis Eliašs Bened	1925	-----	25.03.1949	-----		12.02.60
Daugaviete Anna Jāzeps	1922	Pusmuižas	25.03.1949	-----		31.10.56

1941.gada 14.jūnijā no tagadējā Turku pagasta "Strautiņiem" uz Krasnojarskas novada Tasajevas rajona Vahruševu tika izsūtīta Līvānu pagasta vecākais Ādams Grugulis un viņa ģimenes locekļi: sieva Ieva Grugule dzimusi 1903.g., meitas Eleonora dzimusi 1933.gada 2.augustā, Ruta dzimusi 1936.gada 30.decembrī, Anna dzimusi 1938.gada 3.jūnijā, dēls Vitālijs dzimis 1930.gada 2.decembrī. Izsūtot tēvu Ādamu Gruguli nodalīja no ģimenes jau stacijā un par viņa turpmāko likteni ziņu nav.

Pēc Lielā Tēvijas Kara 1946.gadā tēva brālis Andris Grugulis, dzīvojošs Jēkabpils raj. Trepē, uzraksta izsaukumu ar lūgumu bērniem Annai un Rutai, lai ļauj atbraukt uz Latviju. Tiek gatavoti atbilstoši dokumenti un meitas Anna, Ruta un viņu pavadonis dēls Vitālijs dodas ceļā, taču pēc divām dienām atgriežas, jo tālāk par rajona teritoriju viņi nav izlaisti.

Vecākā meita Eleonora ar to nesamierinās un ar mātes Ievas atļauju paņemot arī Annu atkārtoti dodas ceļā. Taču Krasnojarskā abas meitas tiek aizturētas un nosūtītas uz Krasnojarskas novada Pirovas rajona bērnu namu, kurā atrodas no 1946.līdz 1952.gadam. Nemot vērā ka izbraukšanas dokumenti jau iepriekš tikuši noformēti uz Rutas vārda, baidoties no represijas Eleonora klusē un nevienam nestāsta par šo faktu. Eleonori turpmāk visi dokumenti tiek formēti kā: Rutai – ar Rutas dzimšanas datumem, kas arī saglabājas šobrīd. 1952.gadā augstākminētā bērnu nama audzinātāja Rutu (Eleonora) un Annu atved uz Trepī un nodod Andra Grugula audzināšanā.

Ruta (Eleonora) pabeidz Krustpils vakara vidusskolu, Bebreņu sovhoztehnikumu specialitātē vetfeldšeris. Iepazīstas ar puisi Vasīliju Koroļovu, kurš Padomju Armijas dienestu veic Krustpilī. Pēc demobilizācijas jaunieši apprecas un pārceļas uz dzīvi Maskavā, Balašihā pie Vasīlija vecākiem. Ruta (Eleonora) strādā vietējā zvēraudzētavā kā vetfeldšere, vecākā feldšere un pēc Maskavas veterinārās akadēmijas beigšanas šajā pašā saimniecībā strādā par galveno vetārstu līdz aiziešanai pensijā. Šajā laulībā 1961.gada 23.aprīlī dzimusi meita Svetlana, kura arī dzīvo pēc augstākminētās adreses.

Anna pabeidz Līvānu vidusskolu, Bebreņu sovhoztehnikumu un tiek nosūtīta darbā uz Bauskas rajona kolhozu "Uzvara", kur strādā kā vetfeldšere, kontrolasistēnte. Precējusies ar Maiņu Aivaru. Šajā laulībā dzimusi meita Sandra. Ir mazdēls Gints. Anna mirusi 1975.gada 20.oktobrī.

Pēc meitu Rutas (Eleonora) un Annas aizbraukšanas Vahruševā paliek Ieva ar meitu Rutu un dēlu Vitāliju. Iztikas līdzekļu maz, dzīves apstākļi smagi, bērni strādā vietējā kolhozā mežu darbos, lopkopībā, veic arī gadījuma darbus.

Ieva 1955.gada 8.februārī mirst no tuberkulozes un tiek apglabāta Vahruševā. Palikušie bērni Ruta un Vitālijs uzsāk patstāvīgu dzīvi. Daudz kontaktējas ar izsūtītajiem latviešiem: Luksu ģimeni no Jersikas, Priedes ģimeni no Līvāniem, Stikāņu ģimeni no Līvānu pagasta. 1958.gadā izsūtītā Luksu ģimene aicina Rutu atgriezties Latvijā. Steigā tiek gatavoti dokumenti. Vitāliju, kurš šai laikā strādā citā saimniecībā mežu darbos nav iespējams sameklēt, un Ruta viena kopīgi ar Luksu ģimeni atgriežas Latvijā. Dzīvi Ruta uzsāk Vidsalā, jo tēva māja "Strautiņos" pēc vectēva, Francis Gūģis, nāves, kas veica šo ēku uzraudzību dzīvam esot, nodota Līvānu rajona Izpildu Komitejās pārziņā un tajā dzīvo iemitinātie: Surgutskis, Skrebelis Juris, Brolišs. Šeit kūtī atrodas kolhoza "Zelta vārpa" slaucamās govīs, kuras aprūpē otrajā mājas daļā dzīvojošās lopkopējas: Aizpuriete Monika, Helēna, Utnāne Apolonija, Bojāra Andreja un Podziņas Antonijas ģimenes.

Ruta 1960.gadā griežas Līvānu rajona darbaļaužu deputātu padomes Izpildu Komitejā ar lūgumu atgūt šīs ēkas. Izpildu Komiteja nolēmj pārdot Rutai "Strautiņos"

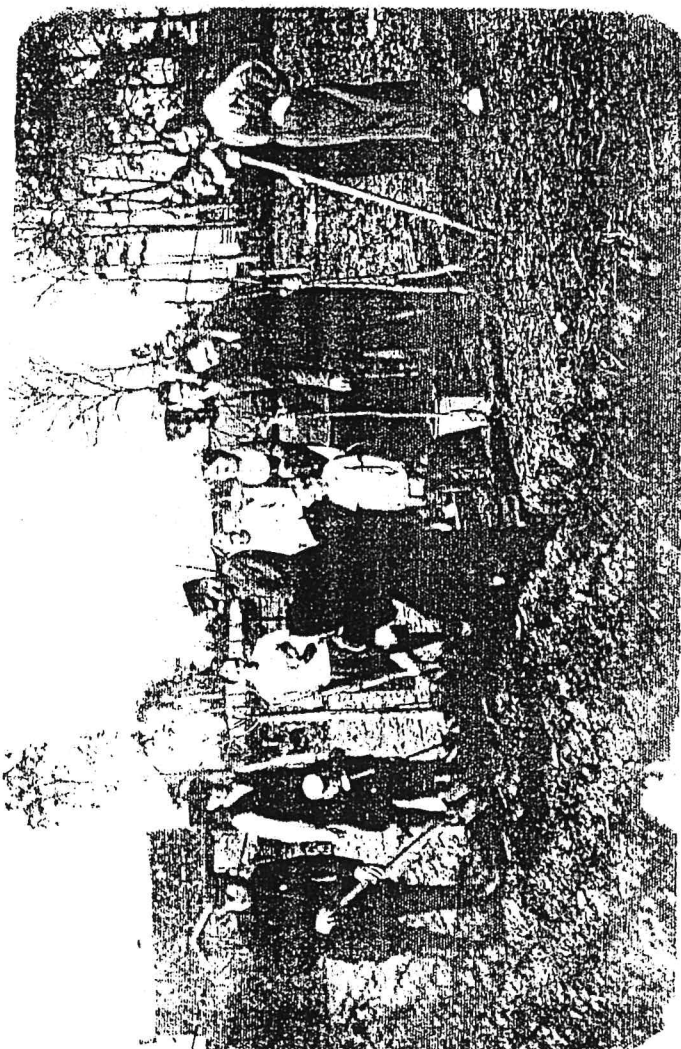
esošo dzīvojamo māju un saimniecības ēkas uz nomaksu uz laiku trīs gadi par summu 5546,50 rubļi.

Atgriežoties mājās Ruta strādā kolhozā "Zelta vārpa" par lopkopēju. Precējusies ar Albertu Vasaraudzi. Šajā laulībā dzimis dēls Dainis, kurš arī šobrīd dzīvo dzimtajās mājās – "Strautiņos".

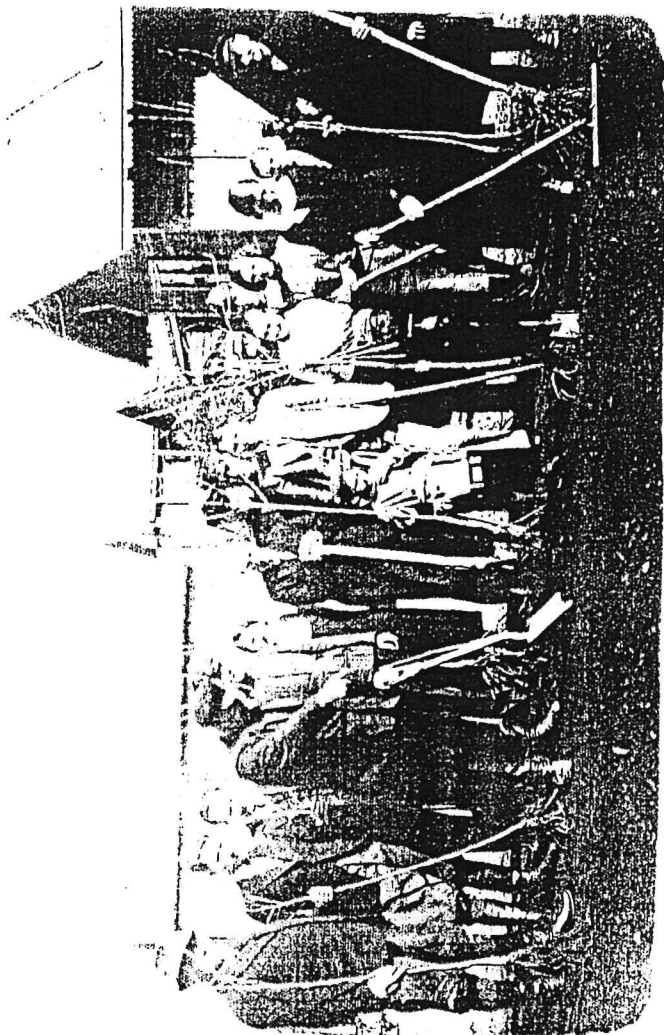
No Krievijā dzīvojošās Priedes ģimenes tiek saņemta ziņa, ka Vitālijs neārstējami slims kopš 1975. atrodas Ingušijas novada slimnīcā. Līdzekļu Rutas nokļūšanai uz izsūtījuma vietu nav. Apmeklējuma braucieni tiek atlikti līdz 1981. gadā medicīnas darbinieki Vitāliju atved uz "Strautiņiem". Veselība ir iedragāta. Smagā nervu slimība neļauj reāli uztvert esošo vidi. Ar katru gadu viņa rīcība kļūst neprognozējama, un Vitālijs tiek nosūtīts ārstēties uz Daugavpils psihoneiroloģisko dispanseru. 1984. gadā Vitāliju pārsūta uz šīs slimības ārstējošo pensjonātu Krāslavas rajona Kastuļinas ciema padomē, kur 1986. gada 19. aprīlī Vitālijs mirst. Apglabāts Draudzes kapos.

Ad.

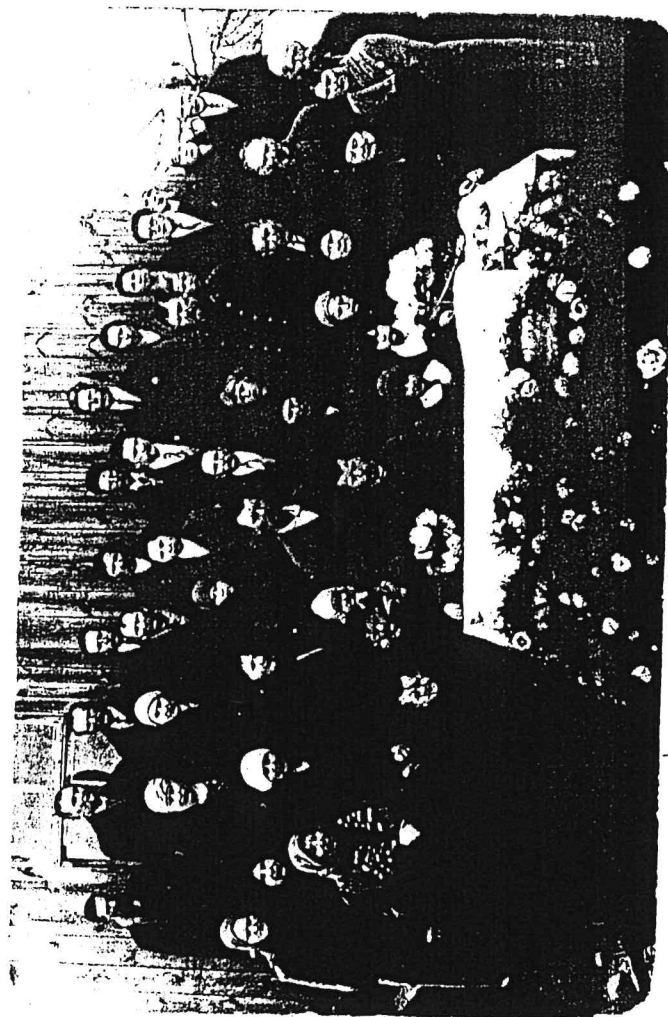

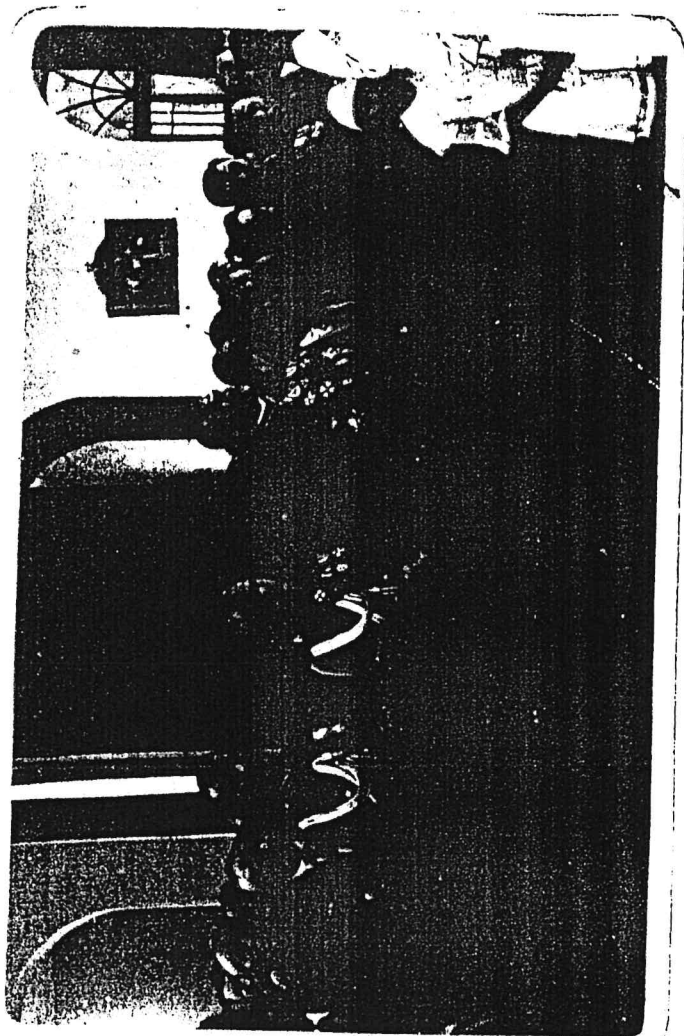
Pirmais no kreisās Ādams Grugulis

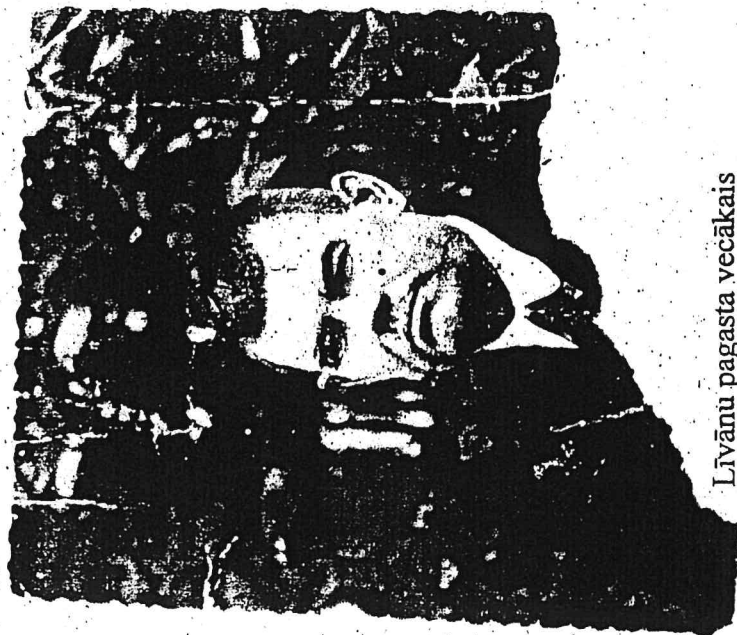
Apzāļumošanas darbos Līvānos.
Pirmajā rindā no kreisās pirmais Ādams
Grugulis

Trešajā rindā otrais no labās virsnieka formā Ādams Grugulis

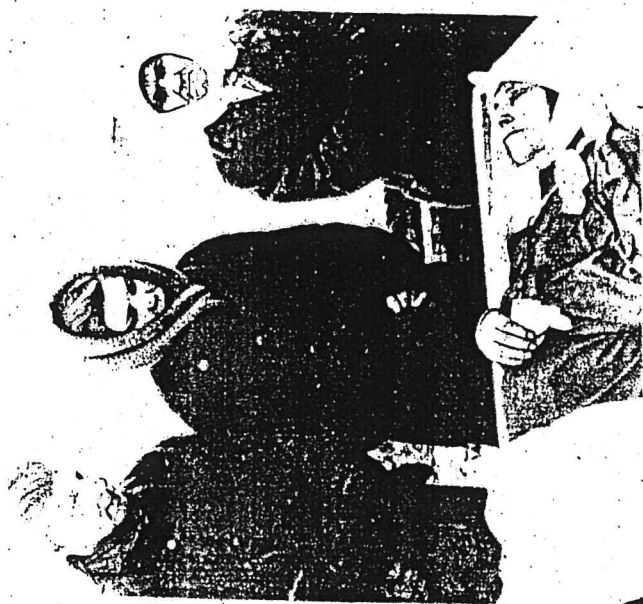
Pirmajā rindā trešais no labās Ādams Grugulis Līvānu
Romā katoļu baznīcas svētkos

Līvānu pagasta vecākais
Adams Grugulis
 dzimis 1886.g.18.11.
 miris 1942.g.6.05.

Līvānu pagasta vecākā Ādama
 Gruguļa dzīves biedre **Ieva**
Grugule izsūtījumā 1953.gadā

Ievas Grugules bēres izsūtījumā 1955.g.7.februārī.
 Stāv dēls **Vitālijs**, meita **Ruta**, un izsūtītā no Līvānu
 pagasta **Anna Stikāne**.

ģimēne no kreisās **Ruta (Eleonora)**, vīps vīrs
Vasilijs Korolovs (1931-1991) un meita
Svetlana dzim. 23.04.1961.

Ādama Gruguļa meitas
no kreisās **Anna** un **Ruta-**
(Eleonora) Pirovas rajona
bērnū namā.

Rutas ģimēne Turku pagasta
"Strautiņos" klēpī dēls **Dainis**
un blakus vīrs **Alberts Vasaraudzis**.

[1996-200X] 55

L I V Ā N U M S Nr. 64...

Līvānos,

1960. gada 14. septembrī.

Dažādu iedzīvotāju caurskatīšana.

§. 3.

Caurskatot pils. G r u g u l i s Rutas
Ādama m. dzīv. Līvānos, 1/a " Zelta vārpa " mājās
iedzīvotāju iedzīvotāju par bezsaimnieku dzīvojamās mājās
pirkšanu.

Līvānu pilsētas darbaļaužu deputātu Padomes
izpildu komiteja n o l ē m a :

1. Pārdot pils. G r u g u l e i Rutai Ādama m.
dzīvojamo bezsaimnieku ēku ar saimniecības ēkām, ku-
ras atrodas Līvānu pilsētas 1/a " Zelta vārpa " mājās
iedzīvotāju uz nomaksu uz laiku 3 gadi par
summu Rbl. 5546,50 / piecu tūkstoši pieci
simti četrdesmit septi - 50 /

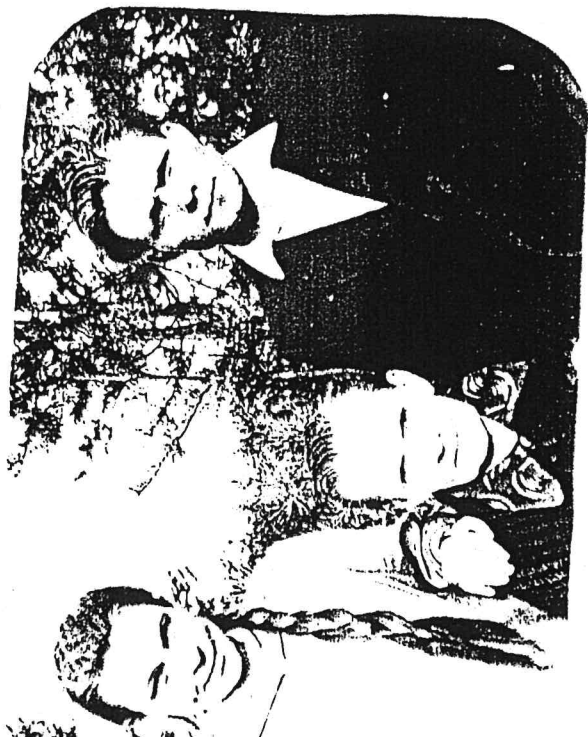
Līvānu pilsētas darbaļaužu deputātu
padomes izpildu komitejas priekšsēdētājs :

/ Petroncs /

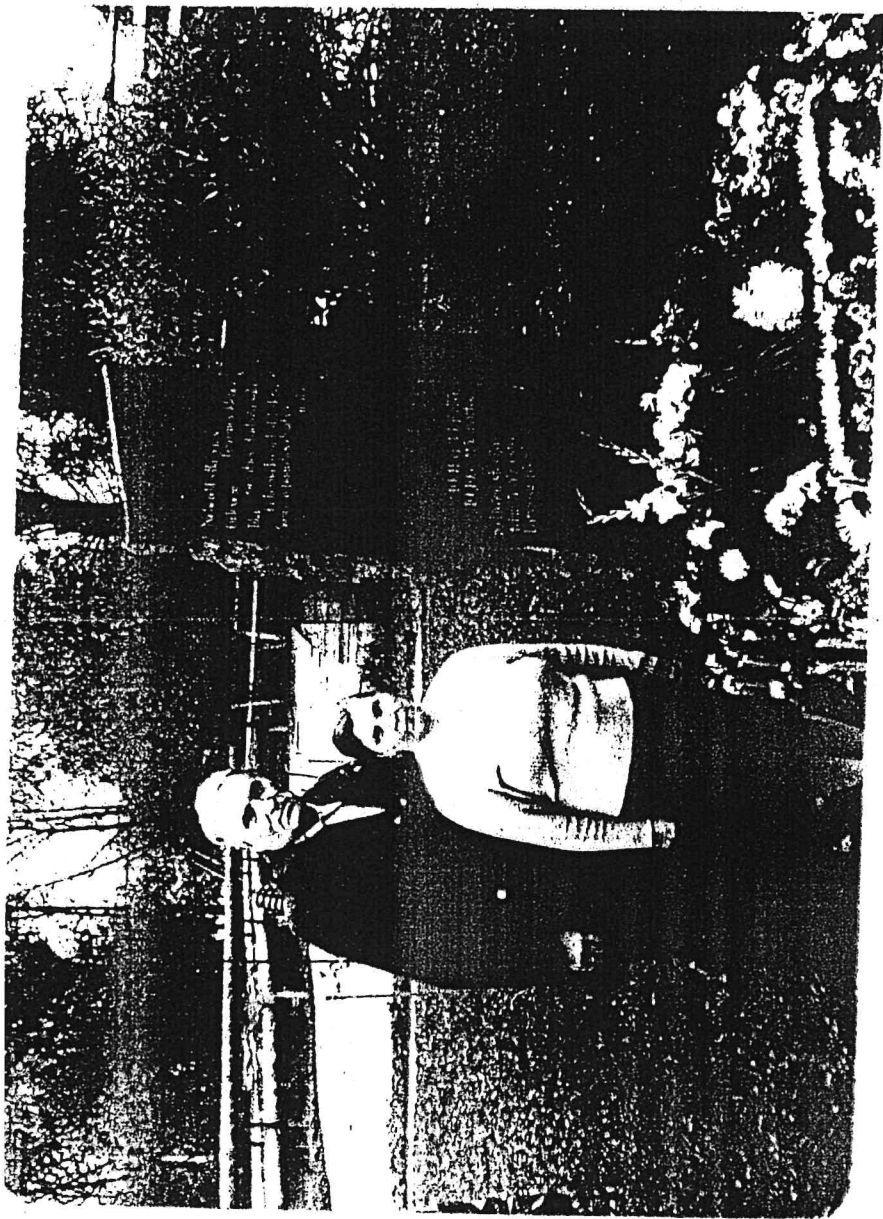
Līvānu pilsētas darbaļaužu deputātu
padomes izpildu komitejas sekretārs :

/ Ozolnikova /

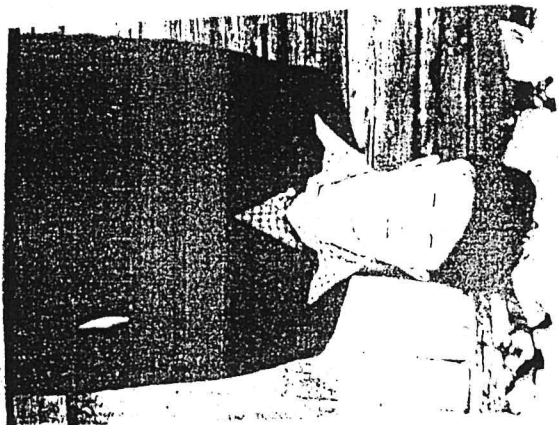

No Līvānu pagasta izsūtītā Priedes
ģimene. Meita Astra, māte Marija,
dēls Jānis.

Ruta un Miervaldis Luks atceres brīdī pie
pieminekļa no Līvānu stacijas trimdā aiz-
vesto latviešu piemiņai.

Ādama Gruguļa dēls
Vitālijs dzimis 2.12.1930.
Miris 19.04.1986.

Otrajā rindā otrā no kreisās Ādama Gruguļa
meita Rūta Krievijas jauniešu vidū izstīlējuma
Krasnojarskas novada Tasejevas rajona Vahruševā

Ādama Gruguļa meitas (no kreisās Rūta
dzim. 30.12.1936., Rūta-Elionora dzim.
2.08.1933., Anna dzim. 3.06.1938 miru-
ši 20.10.1975.) dzimtajās mājās
"Strautiņos"

РСФСР

СВИДЕТЕЛЬСТВО О СМЕРТИ

ВЭ № 147162

Гр. Тригун
Евва (фамилия)
Бороничева (имя)
умер(ла) шестом апреля тысячи девятисот
пятидесяти года
возраст 52 лет р. 1903
Причина смерти туберкулез легких
о чём в книге записей актов гражданского состояния о смерти
1955 года апрель месяца 8 числа
произведена соответствующая запись за № 3
Место смерти: город, селение Вахрушево
район Томский область, край
республика Красноярский Край
Место регистрации: С. Вахрушево Вахрушевский
Смоветин Томского района
Дата выдачи 15 апреля 1955
Заведующий бюро записей актов
гражданского состояния

[1996 - 2000]